

Završena je posjeta zaposlenih MMF-a Crnoj Gori

ZA OBJAVU ODMAH

Saopštenje za medije na kraju misije sadrži izjave tima zaposlenih MMF-a kojima se prenose preliminarni nalazi nakon posjete nekoj zemlji. Stavovi izraženi u ovoj izjavi su stavovi zaposlenih MMF-a i ne moraju nužno da odražavaju stavove Odbora izvršnih direktora MMF-a. Ova misija neće rezultirati raspravom na Odboru.

- Rat Rusije u Ukrajini imao je značajne posljedice za crnogorsku ekonomiju. Inflacija je dosegla rekordni nivo, dok su Rusi i Ukrajinci koji su se prijavili za privremeni boravak u Crnoj Gori podržali potrošnju i rast. Očekuje se da će tokom sljedeće godine rast usporiti, dok se projektuje postepeno smanjenje inflacije.
- Snažan rast prihoda maskira fiskalne slabosti koje se nalaze u pozadini. Od ključne je važnosti da se očuva održivost javnih finansija obuzdavanjem fiskalnog deficita i smanjenjem javnog duga u srednjem roku.
- Finansijski sektor ostao je u velikoj mjeri otporan na poremećaje izazvane pandemijom, sa snažnim baferima kapitala i likvidnosti na nivou sistema. Potrebna je kontinuirana obazrivost supervizije u okruženju rastućih kamatnih stopa.

12. decembar 2022. godine: Tim Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) koji je predvodio gospodin Srikant Seshadri je obavio posjetu zaposlenih MMF-a Crnoj Gori u periodu 5-12 decembra 2022. godine. Na kraju posjete, gospodin Seshadri je dao sljedeću izjavu:

„Rat Rusije u Ukrajini ima značajne posljedice za crnogorsku ekonomiju. Veće cijene hrane i energenata na globalnom nivou doprinijele su rekordno visokoj inflaciji od blizu 17 procenata u oktobru. Istovremeno, državljani Ukrajine i Rusije koji su se prijavili za privremeni boravak pomogli su rastu domaće tražnje i prilivu strane valute. Troškovi zaduživanja su naglo porasli, a pristup međunarodnim tržištima kapitala će možda biti ograničen na duže vrijeme. Očekuje se da će se deficit tekućeg računa ove godine povećati zbog visokih cijena uvoza, a vjerovatno će i ostati na visokom nivou.

„Tokom 2023. godine se očekuje slabljenje rasta. Privatna potrošnja, dalji oporavak turizma i snažan kreditni rast doprinijeli su rastu realnog BDP-a od 10 procenata na godišnjem nivou tokom prve polovine 2022. godine. Međutim, očekuje se da će naredne godine ovaj impuls usporiti, kako ovi efekti budu slabili a veće cijene budu uticale na ograničavanje potrošnje stanovništva. Slab rast na globalnom nivou takođe bi mogao negativno da utiče na turizam naredne godine. Inflacija će se vjerovatno smanjiti tokom 2023. godine, u zavisnosti od stepena stabilizacije ili pada cijena uvoza, ali će držanje pritiska na zarade pod kontrolom biti od krucijalnog značaja. Trenutno prognoziramo da će inflacija ostati visoka, na oko 9-10 procenata.

„Tržište rada je osnaženo. Očigledno povećanje učešća radne snage pomoglo je da se stopa nezaposlenosti vrati na nivoe prije pandemije. Ne čini se da je veliko povećanje minimalne zarade na početku ove godine imalo primjetnog uticaja na formalno zapošljavanje koje se evidentira, iako je potpuna procjena teška zbog ograničenja u podacima. Naš savjet je protiv daljeg većeg

povećanja minimalne zarade u postojećim ekonomskim uslovima. Usporavanje momenta rasta otežaće preduzećima – naročito malim i srednjim preduzećima koja čine značajan udio zapošljavanja u privatnom sektoru – da podnesu veće troškove a da to ne dovede do daljeg podsticanja rasta inflacije.

„Snažan rast prihoda ove godine maskira fiskalne slabosti koje se nalaze u pozadini.

Prihodi od PDV-a ove godine oslanjaju se na snažan rast potrošnje koji prelazi 20 procenata na godišnjem nivou u prvoj polovini ove godine (podstaknut dijelom privremenim rezidentima iz Rusije i Ukrajine) i na visoku inflaciju. Učinak PDV-a više je nego kompenzovao pad poreza na dohodak fizičkih lica i ostalih doprinosa na rad koji je povezan sa poreskim reformama i reformama zarada usvojenim u budžetu za 2022. godinu. Naročito, zdravstveni sektor se bori sa dospjelim zaostalim obavezama. Mi trenutno prognoziramo da će fiskalni deficit u 2022. godini biti 3-4 procenta BDP-a, koji će zavisiti od neizvjesnosti u pogledu izvršenja kapitalnog budžeta.

„Obuzdavanje fiskalnog deficita je od najveće važnosti u narednim godinama.

Finansiranje velikog fiskalnog deficita povrh rastućih otplata duga tokom narednih godina pokazaće se izazovnim, naročito u okruženju visokih kamatnih stopa. Stoga, mi savjetujemo da treba odmah razmotriti kredibilno fiskalno prilagođavanje poklanjajući pažnju kako mjerama vezanim za rashode tako i mjerama vezanim za prihode, ciljajući da primarni bilans bude najmanje nula do 2025. godine i primarni suficit najmanje 1 procenat do 2026. godine. Možda će biti potrebno da se ubrza potrebni tempo fiskalnog prilagođavanja u zavisnosti od preovladavajućih globalnih finansijskih uslova. Ovakvo prilagođavanje će doprinijeti smanjenju javnog duga i rizika finansiranja u narednim godinama, naročito uoči amortizacije Euroobveznica u 2025. godini. U cilju očuvanja održivosti javnih finansija biće potrebno da se izbjegava dalja potrošnja ili smanjenje poreza za koje nema izvora finansiranja.

„Od ključne je važnosti kontinuirana obazrivost supervizije banaka u okruženju rastućih kamatnih stopa.

Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka i likvidnosti na nivou sistema i dalje su visoki uz niske nekvalitetne kredite (NPL) uprkos tome što mjere povezane sa pandemijom prestaju da važe. Međutim, nedavni snažan rast kredita usred rastućih kamatnih stopa na globalnom nivou traže pažljivo praćenje od strane Centralne banke. Pozdravljamo uvođenje okvira zasnovanog na riziku za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma (SPNFT), što iziskuje kontinuirani naglasak na njegovoj efektivnoj implementaciji.

„Nezavisnost Centralne banke je ključna za kredibilitet i stabilnost finansijskog sistema.

Postojeća procedura izbora guvernera od strane Skupštine, nakon predloga koji treba da dostavi Predsjednik Crne Gore, je u skladu sa međunarodnom najboljom praksom. Odvajanje imenovanja i izbora ovog važnog zvaničnika na dvije odvojene grane vlasti direktno izabrane na izborima (takozvana procedura dvostrukog veta), omogućava snažnu i transparentnu institucionalnu podjelu vlasti u procesu izbora, istovremeno čuvajući nezavisnost Centralne banke.

„Misija je imala produktivne razgovore sa ministrom finansija gospodinom Aleksandrom Damjanovićem, guvernerom Centralne banke Crne Gore gospodinom Radojem Žugićem, zvaničnicima Vlade i Centralne banke, poslanicima u Skupštini i predstavnicima privatnog sektora. Misija se zahvaljuje nadležnim organima i svim sagovornicima na iskrenom i konstruktivnom dijalogu. MMF ostaje snažno posvećen pružanju konstruktivnih savjeta i tehničke pomoći Crnoj Gori u širokom opsegu oblasti. Radujemo se konsultacijama u vezi sa članom IV za 2023. godinu.“